

ARKEOLOGISEN KOHTEEN TARKASTUS

Mouhijärvi, Kavonmäki, epämääräisiä kumpuja ja historiallisen ajan aktiviteettia (mj-rekisterissä 490 01 0003)

Kunta: Mouhijärvi

Kylä: Häijää

Paikannimi: Kavonmäki

Kohteen laji: 6 epämääräistä kumpua

Ajoitus: ei muinaisjäänös/historiallisen ajan aktiviteettia

Luokka: -

Tarkastus: Tuija-Liisa Soininen 4.5.1998

Sijainti: PK 2121 12 Häijää, $x = 245296$ $y = 245296$ $z = 87-90$ m mpy

Kohde sijaitsee 4,9 km Mouhijärven kirkosta itäkaakkoon.

Hoito ja kunto: Sorakumpuja historiallisen ajan perinteisessä peltomaisemassa. Alue on vanha laidunalue, joka ei ole aiemmin kaivannut hoitoa. Vuonna 1998 loppukeväästä alue on metsitetty koivulle aiemmin rauhoitettuna olevia kumpuja lukuun ottamatta (tilanne toukokuussa 1998). Kohdetta ei ole merkitty maastoon. *Ks. myös kohta: ympäristö*

Tila- ja omistajatiedot 3:87 Rouhu, omistaja Yrjö Tapani Alanen ja Aira Helena Alanen, Tupurlantie 36, 38420 Häijää, p.03/5187112 (MV: *Rauhoitusilmoitus 5.5.1976*)

Kiinteistötunnukset: 493-405-0003-0087

Aiemmat tiedot: Timo Miettinen inv. 1973, kaiv. Arja Karivieri 1985-1986.

Aiemmat löydöt: TYA 289:1-2 (1:lehmän tai hevosen hampaita, 2: rautakuonan kappale), TYA 348:1-9 (rautainen hevosenkenkänaula, savitiivistettä, hiiltä),

Tarkastuslöydöt: -

Kartat: peruskarttaote 1:20 000

Negatiivit: -

Diat: -

Tarkastuksen aihe: Tilanomistaja Tapani Alasen ilmoitus keväällä 1998 Tampereen museoihin halusta metsittää muinaisjäänösalue kumpujen ympärillä. Tämän vuoksi tehtiin alueelle 4.5. matka, jonka aikana oli tarkoitus merkitä kummut, jotta niiden päälle ja suoja-alueelle ei istutettaisi puita eikä kumpuja vahingossa kynnettäisi.

Tutkimushistoria: Kivikkoisella laidunmaalla on inventoinnissa 1973 havaittu olevan kaksi maansekaisista kiviröykkiötä. Koekaivauksissa, Suur-Sastamala -projektiin liittyen Turun yliopisto kaivoi 1985 kumpuun 1 kaksi neliömetrin suuruista koekuoppaa ja kumpuun 2 yhden neliömetrin suuruisen koekuopan. Näistä ei löydetty mitään suoraan esihist. aikaan viittaavaa (eläimen hammas, palanutta savea, met. kuonaa, jonkun verran hiiltä). Tuloksena todettiin, että rauniot edustavat sisämaan tyyppin rautakautista hauta-raunioita. Mäeltä paikallistettiin lisäksi neljä ennalta tuntematonta kumpua. V. 1986 tutkimuksia jatkettiin. Kumpuihin 3, 5 ja 6 tehtiin koekuoppia ja kumpuun 2 18 m² suuruinen tasokaivaus. Viimeksimainitusta löytöinä saatiin palanutta savea, eläimen hammas ja hevosenkengännäula, muista koekuopista palanutta savea. Tuloksena todettiin, että löydöt eivät viittaa hautauksiin, vaan asutustoiminnan jäännöksiin, joiden oletettiin olevan historialliselta ajalta.

Kohteen kuvaus: Tupurlanjärven luoteisrannalla sijaitseva vanha, kivikkoinen laidunmäki, jolla sijaitsee 6 kumpua, jotka on luokiteltu muinaisjäänösrekisterissä kiven ja maansekaisiksi röykkiöiksi. Kummut vaihtelevat halkaisijaltaan 2,7-21 m, paitsi suurin, joka on laajuudeltaan 40-50 m.

Toimenpiteet 1999: Tarkastuksen yhteydessä todettiin, että kartoille merkityt kummut/röykkiöt eivät vaikuta ulkonaisesti esihistoriallisilta. Siihen viittaa eräiden niistä suunnaton laajuus ja epämääräiset rajat. Esimerkiksi kumpu 4 on pieni mäki (halk. n. 40-50 m) ja koekaivauskertomuksessa 1986 sen pohjoisreunalla mainittu kumpareen keskustaan menevä "käytävä" oli maanomistajan ja hänen veljensä käsityksen mukaan vanha kellarin perusta. Alueella havaittiin tarkastuksen 1998 yhteydessä vielä seitsemäs saman tyyppinen "kumpu" (jota ei ole aiemmin kartoitettu) 18 m kummusta 3 NE, joka oli laajuudeltaan 7 x 7,5 m ja korkeudeltaan 60-80 cm. Kyseessä oli moreenikumpare, joka sisälsi runsaasti halk. 5-40 cm suuruisia kiviä. Kumpareen keskelle tehdystä koe-kuopasta ei löytynyt mitään varmuudella hist. tai esihist. aikaan viittaavaa. Tapani Alasen ja hänen historiaa harrastavan veljensä mukaan alueella oli sijainnut ennen Isonvihan aikaa Häijään kylä, joka poltettiin. Maanomistajan mukaan alueen pohjoispuoliselta pellolta ei ole koskaan löytynyt mitään esihistoriallisilta vaikuttavia esineitä. Alueelta ei ole myöskään Museoviraston lappuluettelon mukaan tiedossa metallikautisia irtolöytöjä. Kun metsitys voitiin tarkastuksen (4.5. 1998) jälkeen suorittaa, laidun kynnettiin. Tällöin Tapani Alasen veli poimi alueelta useita pussillisia materiaalia, jotka Tampereen museoissa kesällä 1998 todettiin luonnonkiviksi tai hist. ajan esineistöksi.

Käsitykseni mukaan kummut/röykkiöt ovat pääosin luontaisia moreenikumpareita, joihin on voinut kohdistua hist. ajalla jonkinlaista toimintaa.

Ympäristö: Vanha laidunmäki Tupurlanjärven koillisrannalla 500 m järven koillisreunalta, Mätikköjärvestä Tupurlanjärveen laskevan Saikkalanjoen pohjoisrannalla n. 87,5-90 m mpy. Laidunmäki laskee melko jyrkästi Saikkalanjokeen (57,5 m mpy), johon on matkaa laidunalueen reunasta 80 m. Laidunmäkeä ympäröi laajat peltoalueet pohjoisessa ja lännessä. Itäpuolella on metsäinen saareke ja Saikkalanjoen ja laidunmäen välissä kasvaa metsää. Laidunmäki itse on lähes puuton ja siellä kasvaa muutamia pihlajia ja katajia. Ympäristö muistuttaa hyvinkin hämäläistä/lounaissuomalaista kalmistoaluetta. Kohde sijaitsee 500 m Tampere-Pori -tien (nro 11) eteläpuolella ja sinne käännytään Tampereelta päin tullessa Häijään risteyksessä vasemmalle (Vammalan Palvialaan kulkeva tie), josta 100 m jälkeen jälleen vasemmalle Tupurlanjärven pohjoispuolella kulkevalle tielle, josta erkaneet tilustie kohteelle saakka.

Laajuus: Kummut sijaitsevat n. 200 x 170 m laajalla alueella.

Ehdotus suoja-alueeksi: -

Laajuus: -

Suojelutoimenpiteet: -

Luokitusehdotus: Kohde tulisi poistaa kiinteiden muinaisjäännösten rekisteristä sellaisessa muodossa kuin se nyt on siellä: "6 kiven- ja maansekaista röykkiötä, II, rautakautinen?" Rakennushistorian osasto arvioinee, tuleeko esim. mahdollinen 1600-luvun kylän paikka rauhoittaa kiinteänä muinaisjäännöksenä.

Havaintomahdollisuudet: hyvät

Tiedossa olevat maankäyttösuunnitelmat: Metsitys pääosin koivuilla tehty 1998, pienelle alueelle kuusta alueen SE-reunalle; lisämetsitys kumpujen päälle suoritetaan, jos kumpuja koskeva rauhoitus puretaan.

Lähilöytöjä: -

Jatkotoimenpiteitä: -

Muuta: Alueella on tehnyt LuK Marita Saksa kasvitutkimuksia v. 1997. Hän on löytänyt alueelta mm. seuraavia kasveja: tummatulitukka, poimuhierakan ja hevonnhierakan risteymä, harmaapöimulehti ja törrösara.

Koekuopat (ks. kummun 3 sijainti Karivieren kaivauskertomuksesta 1986)

KK1. Kumpare 7, 18 m kummusta 3 NE, kuopan koko 50 x 50 cm ja se tehtiin kummun keskelle. 0-35 cm multaa, jossa runs. halk. 5 x 25 cm suur. kiviä. 35-vaaleampi hiekkamoreeni. Ei hist. eikä esihist. aikaan liittyviä löytöjä. Koekuopan kaivaja (Antti Bilund) kuitenkin epäili, että kumpare vaikuttaisi ihmisen tekemältä.

Tampereella 17.3.1999

Tuija-Liisa Soininen
Arkeologi, FM

MOUHIJÄRVI, KAVONMÄKI
Tarkastus 4.5.1998 / Tuija-Liisa Soininen

Ote peruskartasta 2121 12 HÄIJÄÄ (1996)

 = 6 (7) maakumpua

